

un fâgaș nesperat. Succesul Firmei a trezit interesul și pentru ... Și vreme e ca să ucizi. Sunt multe elemente autobiografice în acest roman. Acum nu mai practic avocatura, dar timp de zece ani am făcut-o în stilul lui Jake Brigance. Am fost un avocat al străzii, adică am pledat pentru oameni, nu pentru cine știe ce mari corporații sau bănci. Am cam aceeași vârstă cu Jake, iar în liceu am jucat pe post de apărător în echipa de fotbal a școlii, deși nu cu prea mult succes. Multe lucruri pe care le spune sau le face Jake sunt similare cu cele pe care le-aș spune sau le-aș face eu însumi, în împrejurări asemănătoare. Avem același tip de automobil, Saab, și ne simțim amândoi copleșiți de tensiunea pe care o provoacă un proces de omor. Am vomat în toaletele tribunalului și am suferit de insomnii, la fel ca Jake. Toate aceste lucruri am încercat să le redau cât mai fidel în narațiunea mea.

Acest roman a fost scris din suflet și, deși i se pot reproșa multe, n-aș schimba nici un cuvânt, chiar de-aș putea.

Oxford, Mississippi

30 ianuarie 1992

1

Billy Ray Cobb era cel mai tânăr și mai firav dintre cele două brute. La douăzeci și trei de ani, petrecuse trei din ei la închisoarea din Parchman, pentru deținere și trafic de droguri. Era un tip subțirel, dar extrem de dur. În închisoare o dusese relativ bine, pentru că reușise, prin mijloace obscure, să facă rost de stupefiante, pe care le vindea sau le dădea negrilor și gardienilor, pentru a fi favorizat. În anul de după eliberare, continuase să prospere, iar traficul cu droguri îl plasase într-o poziție privilegiată în lumea interlopă din comitatul Ford. Era un adevărat om de afaceri, cu angajați, cu tranzacții și cu diverse obligații; tot, în afară de taxe. În Clanton, era cunoscut ca fiind printre puținii care își permisese să plătească șaisprezece mii, bani gheață, pentru o camionetă Ford, de culoarea canarului, făcută la comandă. Roțile luxoase, cromate, cu anvelope speciale, fuseseră obținute în urma unor tranzacții dubioase. Fanionul care flutura la lunetă, îl furase de la un suporter beat, la un meci de fotbal al echipei Ole Miss.

Camioneta era obiectul cel mai de preț pe care îl deținea Billy Ray. Acum stătea pe oblonul benei, fumând hașiș și bând bere, privindu-l pe prietenul său, căruia îi venise rândul. Willard era cu patru ani mai mare, dar mult mai prost decât el. În general, nu avusese încercături și nici nu se implicase în

„afaceri“. Poate doar câte-o încăierare ocazională, urmată de o noapte petrecută la „răcoare“, dar nu ceva ieșit din comun. Zicea că e tăietor de lemne, dar nu prea intra în pădure, pentru că avea probleme cu spatele. Avusese un accident pe când lucra la o platformă maritimă din Golf. Compania petrolieră îi plătise atunci o sumă frumoasă, dar pierduse totul când îl părăsise nevasta. Ocupația sa actuală era aceea de zilier la Billy Ray Cobb, care nu plătea mult, dar îi trecea cu vederea prostia. În sfârșit, avea și el o îndeletnicire, așa cum își dorise de atâta vreme.

Deși împlinise zece ani, fetița părea mult mai mică. Stătea pe coatele care îi fuseseră imobilizate, legate cu sfoară galbenă de nailon. Picioarele îi erau desfăcute grotesc; dreptul era legat de un stejar tânăr, iar stângul, de un par putred, căzut dintr-un gard părăginit. Sfoara îi pătrunsese în carne, iar sângele îi șiroia pe picioare în jos. Fața îi era umflată și plină de sânge; avea un ochi tumefiat; celălalt era pe jumătate deschis, așa că îl putea vedea pe bărbatul alb din camionetă. Nu se uita la cel de deasupra ei, care gâfâia și înjura transpirat, făcând-o să sufere îngrozitor. Când termină, acesta îi trase o palmă și începu să râdă. Celălalt izbucni și el în hohote. Râdeau din ce în ce mai tare, rostogolindu-se prin iarbă, lângă camionetă, chicotind și țipând ca doi nebuni.

Fetița se întoarse cu spatele la ei și începu să plângă încetșor, ca să nu facă zgomot. O bătuseră mai devreme pentru că strigase după ajutor. O amenințaseră chiar cu moartea, dacă nu-și ținea gura.

Obosiră de atâta râs și se urcară în remorcă. Willard se șterse cu cămășuța fetiței, umedă de sânge și de sudoare, ceea ce îl făcu pe Cobb să bombănească. Prietenul său îi întinse o bere rece, din frigorifer.

Fetița suspina, scoțând sunete ciudate, înăbușite. Apoi se liniști. Cutia cu bere, din care Cobb băuse jumătate, se încălzise, așa că o azvârli spre ea, lovind-o în abdomen. Spuma

albă se împrăștie peste tot. Apoi cutia se rostogoli printre gunoaie, alături de celelalte pe care le aruncaseră înainte. Willard nu prea nimerea la țintă, dar Cobb era destul de abil. Deși nu le stătea în caracter să facă risipă de bere, azvârleau cutiile pe jumătate goale, ca să doară mai tare. Pe lângă asta, era amuzant să vezi cum spuma sare în toate părțile.

Fetița nu mișcă.* Berea caldă i se amestecase cu sângele întunecat și i se prelingea pe față și pe gât, formând o băltoacă. Willard îl întrebă pe Cobb dacă nu cumva murise. Acesta îi explică, în timp ce desfăcea o nouă cutie de bere, că negrii nu mureau dintr-atâta. Câteva șuturi, o bătaie, un viol erau un mizilic pentru ei. Ca să dai gata un „cioroi“, îți trebuie un cuțit, un pistol sau o funie. Deși nu participase până atunci la un astfel de omor, trăise alături de negri în închisoare și știa totul despre ei. Când se ucideau unul pe altul, foloseau totdeauna o armă. Cei care erau doar bătuți sau violați nu mureau. Cu alții însă era altceva, nu rezistau la astfel de lucruri. Hotărât, negrii aveau capul mai tare.

Willard păru satisfăcut de explicație. Îl întrebă pe Cobb ce avea de gând, dacă tot terminaseră cu ea. Acesta mai trase un fum de hașis, apoi stinse țigara turnând un strop de bere peste ea, și zise că el nu-și terminase treaba. Așa că sări de pe oblonul mașinii și se îndreptă, clătînându-se, spre micul luminiș, unde legaseră fetița... O înjură și țipă la ea, apoi îi turnă bere rece peste față, hohotind ca un nebun. Ea îl privea cum apărea de după copăcelul din dreapta, uitându-se fix între picioarele ei. Când începu să-și lase pantalonii, fetița se întoarse îngrozită spre stânga și închise ochii. O chinuia din nou.

După o vreme, deschise ochii și i se păru că vede ceva în pădure. Era un bărbat alergând înnebunit printre liane și lăstăriș, era tătucul ei care striga și o arăta cu degetul, venind disperat să o salveze. În momentul în care începu să-l cheme, bărbatul dispăru și ea adormi.

Când se trezi, îi văzu pe cei doi bărbați dormind, unul sub un arbore, iar celălalt întins lângă remorcă. Îi amortiseră mâinile și picioarele. Sub ea, sângele se amestecase cu berea și cu urina, formând o pastă lipicioasă. Trupul ei mic era una cu pământul, iar când încerca să se miște puțin, se auzea un trosnet ușor. Trebuia să scape, își zise, dar, cu toate eforturile, nu reuși să se deplaseze decât cu câțiva centimetri spre dreapta. Picioarele îi erau legate atât de sus, încât fesele nu atingeau pământul. Membrele înțepenite refuzau s-o asculte. Cercetă pădurea cu privirea, doar-doar l-o zări pe tatăl său, și-l strigă încetșor. Așteptă puțin, apoi adormi din nou. Când se trezi, îi văzu mișcându-se prin apropiere. Cel mai înalt se îndrepta spre ea, bălăbănindu-se, cu un cuțitaș în mână. Îi apucă ghezna stângă și tăie furios sfoara, până se desprinse. Apoi îi eliberă și cel de-al doilea picior. Fetița căzu ghemuită ca un făt, cu spatele la ei.

Cobb aruncă o funie în jurul unei crengi groase și-i făcu o buclă cu un nod mobil. O apucă pe fetiță și îi petrecu lațul de după gât, apoi traversă luminișul cu celălalt capăt al sforii în mână. Se așeză pe platformă, lângă Willard, care fuma iar, zâmbindu-i complice. Cobb trase de sfoară până o întinse bine, apoi o smuci abil. Trupul mic și gol tresări, târându-se până sub creangă. Fetița se înecă și tuși, iar el slăbi ușor funia, acordându-i generos câteva clipe de ușurare.

Cobb legă sfoara de bara din spate și mai desfăcu o bere. Cei doi stăteau pe oblonul mașinii savurând băutura și uitându-se la fetiță. Își petrecuseră aproape toată ziua lângă lac, unde Cobb avea un prieten cu o barcă și niște fete despre care crezuseră că vor ceda ușor. Dar presupunerea lor nu se realiză, deși Cobb le oferise generos bere și droguri. Nemulțumiți că fetele nu fuseseră receptive la avansurile lor, plecaseră de-acolo fără nici o țintă. Pe fetiță o văzuseră întâmplător. Mergea pe marginea drumului, ținând în mână o sacoșă cu alimente. Willard o lovise în ceafă cu o cutie de bere.

– Vrei să-i faci de petrecanie? întrebă Willard cu ochii strălucitori și injectați.

Cobb ezită o clipă.

– Nttt! Fă-o tu, c-a fost ideea ta!

Willard trase adânc un fum, apoi scuipă și zise:

– N-a fost ideea mea. Tu te dai mare că știi să omori negri.

Fă-o tu!

Cobb dezlegă funia din jurul barei și o întinse bine. Cum trase brusc, peste tot săriră bucățele de coajă și așchii de ulm. Fetița tuși.

Deodată, se auzi ceva – un zgomot puternic de țevă de eșapament. Cei doi se întoarseră repede și priviră în josul drumului prăfuit, până la autostrada din depărtare. Începură să înjure și să se agite. Unul din ei trânti oblonul remorcii, iar celălalt se îndreptă spre fetiță. Se aplecă și o apucă, dezlegându-i lațul din jurul gâtului, apoi o târî și o aruncă în mașină. Cobb o pocni și o amenință că o omoară, dacă nu stă liniștită. Îi mai spuse că o s-o ducă acasă, numai să stea culcată și să facă ce-i spune el; altfel, îi sucește gâtul. Apoi, trântiră portierele și plecară în viteză. Scăpase, avea să ajungă acasă.

Cobb și Willard făcură semn cu mâna când trecură pe lângă Firebird-ul zgomotos, pe drumul îngust și murdar. Willard se uită în spate să se asigure că micuța negresă stătea întinsă. Cobb o luă pe autostradă și începu să gonească.

– Și-acu', ce facem? întrebă Willard agitat.

– Habar n-am! răspuse Cobb pe același ton. Da'i musai să facem iute ceva, până nu-mi umple camionul de sânge. Uită-te la ea, mi-a mănjit tot!

Willard reflecta, în timp ce-și termina berea.

– S-o aruncăm de pe un pod, zise el, mândru de idee.

– Nu-i rău, nu-i rău chiar deloc! spuse Cobb, punând frână brusc și dându-i ordin lui Willard să-i aducă o bere.

Pete ieși din mașină și aduse două cutii.

– E sânge și-n frigoriger, dădu el raportul, în vreme ce porneau în viteză.

Gwen Hailey avu un presentiment cumplit. De obicei, trimitea pe unul din cei trei băieți la magazin, dar acum fuseseră pedepsiți de tatăl lor și aveau ca sarcină să smulgă buruienile din grădină. Tonya mai fusese și înainte singură la cumpărături și se descurcase.

După vreo două ore, când văzu că nu mai sosește, Gwen îi trimise pe băieți s-o caute. Aceștia își închipuiră că e pe la copiii lui Pounder, la joacă, sau că o fi îndrăznit să treacă de băcănie, să-și viziteze prietena, pe Bessie Pierson. Domnul Bates, de la magazin, le spuse că fetița trecuse pe acolo, dar că plecase de vreo oră. Apoi Jarvis, băiatul mijlociu, găsi sacoșa cu cumpărături la marginea drumului. Gwen își anunță soțul la fabrica de hârtie unde lucra. Îl luă apoi pe Carl Lee Jr. în mașină și porniră pe drumul cu pietriș din spatele magazinului. Se duseră la armurăria veche de pe plantația Graham, să vadă dacă fetița nu era la mătușa ei. Opriră la magazinul lui Broadway, care se afla cam la doi kilometri de băcănie. Niște negri le spuseră că nu o văzuseră pe acolo. Străbătură toate drumeagurile și toate ulițele prăfuite, pe o suprafață de câțiva kilometri în jurul casei.

Cobb nu găsi nici un pod potrivit pentru planul lor. Peste tot erau negri cu pălării de pai uriașe, care pescuiau cu undițe lungi, de trestie. Stăteau nemișcați acolo, doar din când în când alungau câte o muscă sau omorau cu palma țânțarii de pe obraz.

I se făcu frică. Willard se îmbătase și nu-l mai putea ajuta. Rămăsese să ia singur o decizie, în urma căreia fata să nu mai poată povesti ceea ce se petrecuse. Willard sforăia, în vreme ce el conducea frenetic pe drumurile acelea pline de pietriș, în căutarea unui pod sau a unui mal mai abrupt unde ar fi putut

opri s-o arunce fără să fie văzut de o duzină de negri cu pălării de pai. Se uită în oglindă și văzu că fetița încerca să se ridice. Apăsă pe frână și micuța se izbi de peretele din față al benei, chiar sub lunetă. Willard căzu de pe banchetă, dar nu se trezi. Sforăia în continuare acolo, jos. Cobb îi injură pe amândoi.

Lacul Chatulla nu era decât o groapă făcută de mâna omului, plină de mâl, cu un dig acoperit cu iarbă, ce se întindea cam pe o milă, pe granița a două comitate, Ford și Van Buren, la sud-vest de primul. Primăvara, devenea cea mai mare întindere de apă din Mississippi, dar în miezul verii, când ploile încetau și soarele infierbânta apa puțin adâncă, lacul seca aproape cu totul. Conturul altădată îndrăzneț al malurilor se restrângea, formând o băltoacă maronie-roșcată. Era alimentat din toate părțile de pâraiașe și izvoarașe nenumărate, dar și de două ape curgătoare mari, care meritau numele de râuri. Existența atâtor văi crease necesitatea construirii multor poduri pe marginea lacului. Cei din camioneta galbenă le traversau în disperare făcând eforturi să găsească un loc potrivit pentru a scăpa de pasagerul incomod. Cobb își amintea de un podeț îngust, de lemn, care trecea peste Foggy Creek. Pe măsură ce se apropiau de el, văzu din nou niște negri cu undițe de trestie, așa că o luă pe un drum lăturalnic și oprî mașina. Lăsă oblonul în jos, trase fetița afară și o aruncă într-o vale plină de măracini.

Carl Lee Hailey nu se grăbi prea mult să ajungă acasă. O știa pe Gwen prăpăstioasă. Îl mai chemase de atâtea ori de la fabrică, temându-se că i-au fost răpiți copiii. Așa că așteptă până să se termine lucrul și nu se grăbi, mai mult ca de obicei, spre casă. Fu cuprins de panică doar în momentul în care se apropie și văzu mașina poliției parcată în fața pridvorului. În afară de aceasta, pe alee și în curte staționau și alte automobile, aparținând celor din familia lui Gwen. Văzu șapte pălării de pai într-o mașină necunoscută, din care ieșeau niște undițe, prin gemurile laterale. Unde erau Tonya și băieții?

Când deschise ușa din față o auzi pe Gwen plângând. În cămăruța din dreapta, o mulțime de oameni erau aplecați asupra unei siluete mici, întinse pe canapea, înfășurată în prosoape ude. Rudele plâneau în jurul ei. Când se apropie de pat, se dădură cu toții la o parte. Lângă fetița rămase numai Gwen, care o mângâia ușor pe păr. Tatăl îngenunche în fața canapelei și atinse umărul fetiței, vorbindu-i blând. Ea încercă să-i zâmbească. Fața îi era o masă informă, sângerândă și tumefiată, plină de vânătăi. Nu-și putea deschide ochii umflați. Tatăl lăcrimă, uitându-se la trupul micuț, înfășurat în prosoape, care sângera din cap până în picioare.

Carl Lee o întrebă pe Gwen ce s-a întâmplat. În loc de răspuns, aceasta începu să tremure și să urle. Atunci, fratele ei o duse repede în bucătărie. Carl Lee se ridică și-i întrebă pe cei din jur același lucru. Nu-i răspunse nimeni. Întrebă pentru a treia oară. Ajutorul de șerif, Willie Hastings, văr cu Gwen, își luă inima în dinți și-i povesti că Tonya fusese găsită pe drum de niște oameni care pescuiau lângă Foggy Creek. Fetița le spusese numele lui, iar ei o aduseseră acasă. Apoi Hastings tăcu și privi în pământ. Carl Lee se uită la el așteptând. Toți ceilalți coborâră ochii.

– Ce s-a întâmplat, Willie? hohoti Carl Lee, uitându-se fix la polițist.

Hastings vorbi rar, cu ochii pe fereastră, și repetă ceea ce-i spusese Tonya mamei sale. Se opri când auzi sunetul sirenei de la ambulanță.

Ieșiră toți, cu fețele grave, așteptând în pridvor. Echipa sanitară scoase o targă din mașină și se îndreptă spre casă. Brancardierii se opriră în curte, dar Carl Lee, cu fetița în brațe, cu ochii șiroid de lacrimi îi ocolii. Intrară în ambulanță. După ce închiseră ușile, brancardierii o luară cu grijă pe Tonya din brațele tatălui ei.

2

Ozzie Walls era singurul șerif negru din Mississippi. Mai existaseră astfel de cazuri în istoria recentă a statului, dar, pentru moment, era singurul. Se mândrea cu acest lucru, mai ales că în comitatul Ford șaptezeci și patru la sută din populație era formată din albi. Șerifii negri de până atunci activaseră în comitate unde predominau oamenii de culoare. Oricum, nu mai fusese ales nici un șerif negru, de la Reconstrucție încoace, într-o regiune în care albi erau majoritari. Se născuse în Ford și se înrudea cu majoritatea celor de acolo, indiferent de culoare. Pe la sfârșitul anilor șazececi, când s-a abolit segregatia rasială în școli, a învățat în prima clasă mixtă care a absolvit liceul din Clanton. Voise să joace fotbal în echipa Ole Miss. Aceștia însă aveau deja câțiva negri, așa că s-a dus la Alcorn State, pe post de apărător în echipa Rams. Dar a fost nevoit să se întoarcă la Clanton, din cauza unei loviturii la genunchi. Fotbalul i-a lipsit mult, acum însă se simțea bine ca șerif, mai ales că la alegeri fusese preferat albilor. Copiii albi îl iubeau pentru că apărase la televizor și în reviste ca un adevărat erou. Părinții îl respectau și îl votaseră pentru că era un polițist dur, care nu făcea nici o diferență între ticăloșii albi și cei negri. Politicienii îl susțineau deoarece, de când ajunsese șerif, nu mai avuseseră loc anchete ale procuraturii pe teritoriul comitatului Ford. Iar negrii îl adorați ca pe unul de-al lor.